

ZAMONAVIY SHAROITLARDA KORXONANING MOLIVAVIY STRATEGIYASINI SHAKLLANTIRISH VA AMALGA OSHIRISH XUSUSIYATLARI

PhD Saidnazarov Firdavs

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

ORCID: 0000-0003-3779-9883

saidnazarovfirdavs788@gmail.com

Annotatsiya. Maqolada nazariy va amaliyotda ishlab chiqilgan "korxonaning moliyaviy strategiyasi" ning iqtisodiy mazmunini ochib berish yondashuvlar tahlili keltirilgan. Korxonani samarali boshqarish uchun zarur shart-sharoitlar tashqi va ichki muhitning zamonaviy sharoitlariga, shuningdek, sanoatning o'ziga xosligini va foydalaniladigan biznes modelini hisobga olgan holda moliyaviy strategiyani ishlab chiqish va amalga oshirishdir. Zamonaviy rivojlanishning asosiy tendentsiyalaridan biri zamonaviy jamiyat hayotining ko'plab sohalariga ta'sir ko'rsatadigan raqamlashtirishga aylandi.

Kalit so'zlar: strategiya, moliyaviy strategiya, moliyaviy strategiyani shakllantirish omillari, raqamlashtirish, raqamli texnologiyalar.

ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ И РЕАЛИЗАЦИИ ФИНАНСОВОЙ СТРАТЕГИИ ОРГАНИЗАЦИИ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ

PhD Саидназаров Фирдавс

Ташкентский государственный экономический университет

Аннотация. В статье представлен анализ сложившихся в теории и на практике подходов к раскрытию экономического содержания категории «финансовая стратегия организации». Обосновано, что необходимыми предпосылками эффективного управления организацией выступают разработка и реализация финансовой стратегии, ориентированной на современные условия внешней и внутренней среды, а также учет особенностей отрасли и применяемой бизнес-модели. Одним из ключевых трендов современного развития стала цифровизация, затрагивающая многие сферы жизни современного общества.

Ключевые слова: стратегия, финансовая стратегия, факторы формирования финансовой стратегии, цифровизация, цифровые технологии.

FEATURES OF THE FORMATION AND IMPLEMENTATION OF THE FINANCIAL STRATEGY OF THE ORGANIZATION IN MODERN CONDITIONS

PhD Saidnazarov Firdavs

Tashkent State University of Economics

Abstract. The article presents an analysis of the approaches developed in theory and in practice to the disclosure of the economic content of the category "financial strategy of the organization". It is proved that the prerequisites for effective management of an organization are

the development and implementation of a financial strategy focused on modern conditions of the external and internal environment, as well as taking into account the specifics of the industry and the applied business model. Digitalization has become one of the key trends in modern development, affecting many areas of modern society.

Keywords: strategy, financial strategy, factors of financial strategy formation, digitalization, digital technologies.

Kirish.

Mamlakatimizda bozor munosabatlari o'rnatilishi va keng tarqalishi bilan korxonalarining moliya-xo'jalik faoliyatini samarali boshqarishning ahamiyati tobora ortib bormoqda. Bu ko'p jihatdan tashqi muhitning yuqori harakatchanligi, bozor kon'yunkturasining o'zgaruvchanligi, raqobat intensivligining kuchayishi, davlatning iqtisodiy, shu jumladan moliyaviy siyosatining, biznesni tartibga solish shakllarining nomuvofiqligi, shuningdek, innovatsion faoliyat dinamikasi va ilmiy-texnikaviy taraqqiyot bilan bog'liq. Yangi sharoitda global omillar, jumladan, geosiyosiy keskinlikning kuchayishi, shuningdek, bir qator davlatlarning sanksiya siyosati moliyaviy strategiyani shakllantirish va amalga oshirishga ham sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Bu iqtisodiy faoliyatning barcha darajalarida olib boriladigan moliyaviy siyosatning ustuvor yo'nalishlarini, shuningdek, strategik va taktik boshqaruvning maqsad va vazifalarini o'zgartirishni belgilaydi.

Korxonaning moliyaviy strategiyasi korxonaning turli bo'linmalari tomonidan qabul qilingan moliyaviy qarorlar o'rtasidagi mumkin bo'lgan qarama-qarshiliklarning oldini olish, ularning muvozanatini ta'minlash, noaniqlik darajasini pasaytirish va eng muhim risklarni zararsizlantirish, shuningdek, korxonani doimiy o'zgaruvchan tashqi muhit omillariga moslashtirish uchun samarali vosita bo'lib xizmat qiladi. Korxonada shakllantirilgan moliyaviy strategiyaning samaradorligi va natijadorligi darajasi, oxir-oqibatda, uning faoliyatining barqarorligi hamda moliyaviy xavfsizligini ta'minlashda hal qiluvchi omil bo'lib xizmat qiladi.

Adabiyotlar sharhi.

Har qanday rivojlanish jarayoni ma'lum bir uzoq muddatli istiqbolli rejalarni talab etadi. Bu jarayon ilmiy-nazariy jihatdan strategiya degan kategoriya bilan izohlanadi. Har qaysi olingan milliy iqtisodiyotni rivojlantirishda mavjud holatni e'tiborga olgan holda strategik rivojlanish bosqichlarni belgilab olib, qo'yilgan maqsadlarga erishish uchun strategik maqsadlar belgilab olinadi, aslida bu rivojlanishning strategik yo'nalishi sifatida qabul qilinadi. Rivojlanishning strategik maqsadlarining ishlab chiqilishi milliy iqtisodiyotni davlat tomonidan to'g'ri boshqarishga imkon beradi. Har qanday iqtisodiy tizimda raqobat muhim hisoblanadi. Ayniqsa bozor munosabatlari sharoitida korxonalar bozorda muqim joy olishi uchun ular o'z strategiyalarini ishlab chiqishni taqozo etadi. Bular orasida moliyaviy strategiya hal qiluvchi rolga ega bo'ladi. Korxonalar to'g'ri belgilangan moliyaviy strategiyalarini ishlab chiqish va amalga oshirish, mablag'larini optimal boshqarishni ta'minlaydi, natijada korxonalar raqobat muhitida bozor tavakkalchiligi sharoitida "yashab qolish" qolaversa, rivojlanishga katta omil bo'ladi.

Korxonalar moliyaviy strategiyasi uni har qanday samarali moliyaviy faoliyatida katta ahamiyatga ega. Chunki, uning asosiy faoliyatiga o'z ta'sirini o'tkaza oladi. Moliyaviy strategiya korxonaning moliyaviy resurslardan foydalanishning imkoni bo'lgan bosqichlarini shakllantirish, jalb qilish va belgilashni o'z ichiga oladi. Moliyaviy faoliyatning strategik maqsadlari moliyaviy ko'rsatkichlarning sur'ati va nisbatlarini hamda uzoq muddatga moliyaviy barqarorlikni ta'minlashni o'z ichiga oladi, deb hisoblaydi" (Mochalova 2018).

Moliyaviy strategiyaning konsepsiyasi va mazmunini hisobga olgan holda shuni ta'kidlash kerakki, u asosan makro va mikro muhitning bir xil sharoitlari, korxonaning umumiy strategiyasiga ta'sir qiluvchi omillardan iborat (Axmedov 2016). Moliyaviy strategiya muvaffaqiyatli rivojlanayotgan korxonaning asosiy tarkibiy qismi bo'lib, umumiy

strategiyaning muhim jihatini ifodalaydi. Bu korxonalar rahbariyatining o'zgaruvchan tashqi sharoitlarga tezda javob berish va moliyaviy xatti-harakatlarni shunga mos ravishda sozlash qobiliyatida yotadi. Ba'zi hollarda moliyaviy strategiya ushbu o'zgarishlarga mos kelishi kerak. Korxonaning moliyaviy strategiyasi asosiy strategik maqsadga - uzoq muddatli istiqbolda raqobatbardosh ustunlikni ta'minlashga moslashtirilishi kerak (Voronina 2023).

Shunday qilib, yuqoridagi ta'riflarga asoslanib aytishimiz mumkinki, moliyaviy strategiya - bu tashqi va ichki muhit omillarining o'zgarishi asosida moliyaviy resurslarni samarali jalb qilish va ulardan foydalanish, ularning oqimini muvofiqlashtirish orqali korxonalar maqsadlarini shakllantirish va amalga oshirish tizimidir.

Tadqiqot metodologiyasi.

Ushbu tadqiqotning nazariy va uslubiy asosi tashqi va ichki muhit omillarining ta'sirini hisobga olgan holda zamonaviy sharoitlarda moliyaviy strategiyalarni shakllantirish va amalga oshirishning dolzarb masalalariga bag'ishlangan mahalliy va xorijiy mualliflarning ilmiy nashrlarini o'z ichiga oladi. Tadqiqot davomida dialektik, tizimli, qiyosiy-tahliliy yondashuvlar, shuningdek, ilmiy abstraksiya, induksiya va deduksiya, me'yoriy va pozitiv tahlil usullaridan foydalanildi.

Tahlil va natijalar muhokamasi.

Iqtisodiy rivojlanishning har qanday shakli uzoq muddatli istiqbolga yo'naltirilgan reja va ustuvor yo'nalishlarni belgilashni talab etadi. Mazkur jarayon ilmiy-nazariy jihatdan "strategiya" kategoriyasi orqali izohlanadi. Milliy iqtisodiyotni rivojlantirishda mavjud iqtisodiy holat va tashqi-iqtisodiy omillarni inobatga olgan holda strategik rivojlanish bosqichlarini aniqlash hamda maqsadli ko'rsatkichlarni belgilash muhim ahamiyat kasb etadi.

Bozor munosabatlari sharoitida raqobat iqtisodiy tizimning asosiy tarkibiy omillaridan biri hisoblanadi. Shu sababli korxonalar bozorda barqaror mavqega ega bo'lish va raqobatbardoshligini ta'minlash maqsadida o'z faoliyatining strategik yo'nalishlarini ishlab chiqishi zarur bo'ladi. Ushbu jarayonda moliyaviy strategiya alohida ahamiyat kasb etib, korxonalar moliyaviy resurslarini samarali va optimal boshqarishni ta'minlaydi. To'g'ri shakllantirilgan va izchil amalga oshirilgan moliyaviy strategiya korxonalar bozor tavakkalchiligi sharoitida barqaror faoliyat yuritishi, moliyaviy xavflarni kamaytirishi hamda uzoq muddatli rivojlanishiga xizmat qiladi.

Moliyaviy strategiya - bu korxonaning funktsional strategiyalaridan biri bo'lib, uni zarur moliyaviy resurslar bilan ta'minlaydi, uzoq muddatli (ya'ni strategik) maqsadlarni belgilash, ularga erishishning eng samarali usullarini tanlash, tashqi muhitni monitoring qilish va moliyaviy resurslarni shakllantirish va ulardan foydalanish yo'nalishlarini moslashtirish orqali biznes munosabatlarni optimallashtirishga imkon beradi. Shu nuqtai nazardan, moliyaviy strategiya korxonani rivojlantirishning umumiy strategiyasining elementlaridan biridir. Mahalliy ishbilarmonlik muhitining o'ta murakkab, dinamik va harakatchanligi moliyaviy boshqaruvga strategik yondashuvni amalga oshirishni ob'ektiv ravishda talab qiladi. Shu munosabat bilan moliyaviy strategiya korporativ strategiyaning ajralmas qismi sifatida korxonaning moliyaviy maqsadlarini uning uzoq muddatli rivojlanishining umumiy vazifalari bilan bog'laydi. Moliyaviy strategiyani muvaffaqiyatli shakllantirish uning korporativ strategiya bilan yaqin mos kelishini talab qiladi.

Moliyaviy strategiya ichki va tashqi muhitdagi doimiy o'zgarishlarni hisobga olgan holda strategik maqsadlarga erishish uchun korxonalar rahbariyati tomonidan amalga oshirilishi kerak bo'lgan aniq, batafsil qadamlar, qarorlar, harakatlarni belgilaydigan tegishli moliyaviy taktikalarning mavjudligini nazarda tutadi. Boshqacha qilib aytganda, moliyaviy taktika korxonalar ob'ektiv haqiqatni hisobga olgan holda moliyaviy strategiyani amalga oshirishga imkon beradi (Nazarenko, 2021).

Moliyaviy strategiyani o'zlarining strategik boshqaruv tizimining ajralmas elementi sifatida ko'radigan korxonalar, shubhasiz, yuqori noaniqlik sharoitida ham barqaror rivojlanish, paydo bo'layotgan imkoniyatlardan foydalanish va doimiy o'zgaruvchan biznes muhitida barqaror muvaffaqiyatga erishish uchun ancha yaxshi imkoniyatga ega. Bozorlarning tobora ortib borayotgan raqobatbardoshligi, inqiroz va to'ntarishlar xavfining kuchayishi, siyosiy, ijtimoiy-iqtisodiy, ekologik va huquqiy o'zgarishlar har bir xo'jalik yurituvchi subyektning barqaror faoliyat yuritishi va rivojlanishi uchun zarur bo'lgan asosiy resurs sifatida moliyaviy boshqaruvga yangicha yondashuvlarni ishlab chiqishning ahamiyati va dolzarbligini oshirmoqda.

Moliyani samarali boshqarish zarurati, birinchi navbatda, moliyaviy strategiyani ishlab chiqish va takomillashtirish vazifalari tobora dolzarb bo'lib borayotganligi va mohiyatan iqtisodiy tizim ishtirokchilarining barcha faoliyatini qamrab olganligi bilan izohlanadi. Korxonalar ichidagi har qanday boshqaruv qarorlari (ishlab chiqarish, xodimlar, marketing, investitsiyalar va boshqalar) ularni amalga oshirish uchun tegishli moliyaviy resurslarni aniqlashni talab qiladi. Shunday qilib, moliyaviy strategiya moliyaviy ko'rsatkichlarni optimallashtirish va Korxonaning umumiy qiymatini oshirish uchun kapital tuzilmasi, investitsiya qarorlari, risk va likvidlikni boshqarishni o'z ichiga olgan turli moliyaviy bozorlar va vositalarni birlashtiradi (Grishkov 2023). Shu munosabat bilan, yangi iqtisodiy voqelik sharoitida moliyaviy strategiya Korxonalarining samarali strategik boshqaruvini ta'minlash uchun maqsadlar, vazifalar va echimlarni tanlashda asosiy rol o'ynaydi, chunki bu aniq muhim moliyaviy omillar (xavflar, cheklovlar, imkoniyatlar, tahdidlar) ularning faoliyat uslubini aniqlash uchun asos bo'ladi.

"Strategiya" tushunchasining mazmunini talqin etishda turli ilmiy yondashuvlar mavjud bo'lsa-da, aksariyat tadqiqotchilar qarashlarida umumiy konseptual yo'nalish kuzatiladi. Mazkur yo'nalish strategiyaning uzoq muddatli xarakter kasb etishi hamda uni shakllantirish va amalga oshirish jarayonida ko'plab ichki va tashqi omillarni inobatga olish zarurati bilan izohlanadi. Shu nuqtai nazardan, moliyaviy strategiyaning mohiyati va metodologik asoslari yuzasidan yagona ilmiy konsensus shakllanmagan bo'lsa ham, u murakkab tizimli tuzilishga egaligi, izchilligi, ko'p omillilik xususiyati hamda uzoq istiqbolga yo'naltirilganligi bilan tavsiflanadi.

Moliyaviy fan va amaliyot taraqqiyotining zamonaviy bosqichida mahalliy hamda xorijiy olimlar tomonidan "moliyaviy strategiya" tushunchasining mazmunini izohlashga nisbatan turli ilmiy yondashuvlar ilgari surilmoqda. Aksariyat tadqiqotlarda moliyaviy strategiya Korxonaning moliyaviy resurslarini shakllantirish, rejalashtirish va ulardan samarali foydalanishga yo'naltirilgan uzoq muddatli faoliyat dasturi sifatida talqin qilinadi.

Shuningdek, ayrim ilmiy qarashlarda moliyaviy strategiyaning mohiyati tizimli yondashuv asosida izohlanib, u Korxonaning uzoq muddatli maqsadlari hamda ularga erishish mexanizmlarini o'zida mujassamlashtirgan yaxlit tizim sifatida baholanadi. Keng tarqalgan yondashuvlardan biriga ko'ra esa moliyaviy strategiya korporativ strategiyani amalga oshirish jarayonida moliyaviy resurslarni jalb etish, taqsimlash va samarali boshqarishga qaratilgan funksional strategiyalarning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Bundan tashqari, ayrim mualliflar moliyaviy strategiyani Korxonaning missiyasi va strategik maqsadlariga erishishni ta'minlovchi, moliyaviy resurslarni shakllantirish, taqsimlash, қайта тақсимлаш ҳамда ulardan foydalanish usullariga asoslangan umumlashgan harakatlar modeli sifatida tavsiflaydilar.

O'rganilayotgan hodisaning ko'p qirraliligi moliyaviy strategiyalarni tasniflashning keng ko'lamli mezonlarini aniqlash imkonini beradi, jumladan: tartibga solish qobiliyati bo'yicha; kkorxonaning muhitiga nisbatan; ta'sir darajasi bo'yicha; shakllantirish va amalga oshirish jarayonlarini tartibga soluvchi sub'ektlar tomonidan va boshqalar. Yuqorida qayd etilgan tasniflash guruhlarining har biri korxonaning moliyaviy strategiyasini shakllantirishga o'ziga xos ta'sir ko'rsatadi; ammo moliyaviy strategiyani shakllantirishga ta'sir etuvchi omillarni

tartiblash nihoyatda murakkab va nostandart vazifadir (Prutikova 2020). Xulosa qilish mumkinki, moliyaviy strategiyani shakllantirishga ko'p yo'nalishli ta'sir ko'rsatadigan keng ko'lamli omillar, shu jumladan Korxonalar faoliyati sohasiga (sanoatiga) bog'liq bo'lgan omillar ta'sir ko'rsatadi. Ko'pincha iqtisodiy adabiyotlarda ular ikki guruhga bo'linadi: ichki va tashqi omillar (Dronova 2019).

Birinchi ichki omil - bu korxonalar o'zini topadigan hayot tsiklining bosqichi. Ushbu omilning ta'siri, birinchi navbatda, biznes rivojlanishining har bir davri investitsiya faolligining har xil darajasi, turli moliyalashtirish manbalarini jalb qilish va ulardan foydalanishning mavjudligi va intensivligi bilan tavsiflanadi. Qoida tariqasida, korxonalar faoliyatining dastlabki bosqichi o'z kapitalidan foydalanish bilan bog'liq. Korxonaning bozor mavjudligini rivojlantirish va mustahkamlash boshlanishi bilan u qarzni moliyalashtirishning turli shakllariga (xususan, bank kreditlari, lizing va boshqalar) murojaat qila boshlaydi. Keyinchalik, biznesning rivojlanishi barqaror xususiyatga ega bo'lgan taqdirda, aktsiyadorlik mablag'larini, birinchi navbatda, o'z mablag'larini jalb qilish imkoniyatlari ochiladi (masalan, IPO loyihalarini amalga oshirish orqali - Initial Public Offering, ya'ni fond birjasida aksiyalarni birlamchi joylashtirish). Bundan tashqari, shuni hisobga olish kerakki, Korxonalar o'z rivojlanishining turli bosqichlarida turli xil strategik va moliyaviy maqsadlarni ko'zlaydilar, har xil turdagi va darajadagi risklarga duch kelishadi, shuningdek olingan foydani boshqacha boshqaradilar.

Ikkinchi ichki omil - bu korxonaning sanoatga tegishliligi, ya'ni u faoliyat yuritadigan soha. Ushbu omilning ta'sirini bir necha tomondan ko'rib chiqish mumkin. Birinchidan, har qanday iqtisodiyotda ayrim tarmoqlar iqtisodiyot uchun tizimli ahamiyatga ega bo'lib, davlat tomonidan ustuvor ahamiyatga ega, jumladan, uning milliy xavfsizligini ta'minlovchi tarmoqlardir. Shu bois davlat ushbu tarmoqlarni subsidiyalar, imtiyozlar, davlat xaridlari orqali moliyaviy qo'llab-quvvatlamogda. Ushbu tarmoqlarda faoliyat yurituvchi korxonalar resurslarni rivojlantirish, ularni jalb qilish hajmini oshirish va/yoki xarajatlarni kamaytirishda qo'shimcha afzalliklarni beradi. Ikkinchidan, har bir tarmoqning o'ziga xos xususiyatlari, jumladan, xarajatlarni shakllantirish, asosiy kapitaldan foydalanish, aylanma mablag'lar va hokazolarda namoyon bo'ladi. Uchinchidan, shuni ta'kidlash kerakki, ilg'or tarmoqlar (masalan, IT, pul-kredit sektori) yangi iqtisodiy sharoitlarga ancha oson moslashadi, birinchi navbatda, ular yanada moslashuvchan tashkiliy tuzilmalarga ega, innovatsiyalarning yuqori darajasi bilan ajralib turadi va doimiy rivojlanishda bo'ladi, chunki ularning faoliyati ko'proq yangi tendentsiyalar va ilmiy-tadqiqot ishlarining rivojlantirishga bog'liq.

Korxonalar faoliyatini boshqarish va boshqaruv qarorlarini qabul qilish mexanizmi sifatida moliyaviy strategiyani shakllantirish va amalga oshirish uning faoliyatini tegishli baholashga asoslanishi kerak, bu muayyan ko'rsatkichlar to'plamiga muvofiq amalga oshirilishi mumkin.

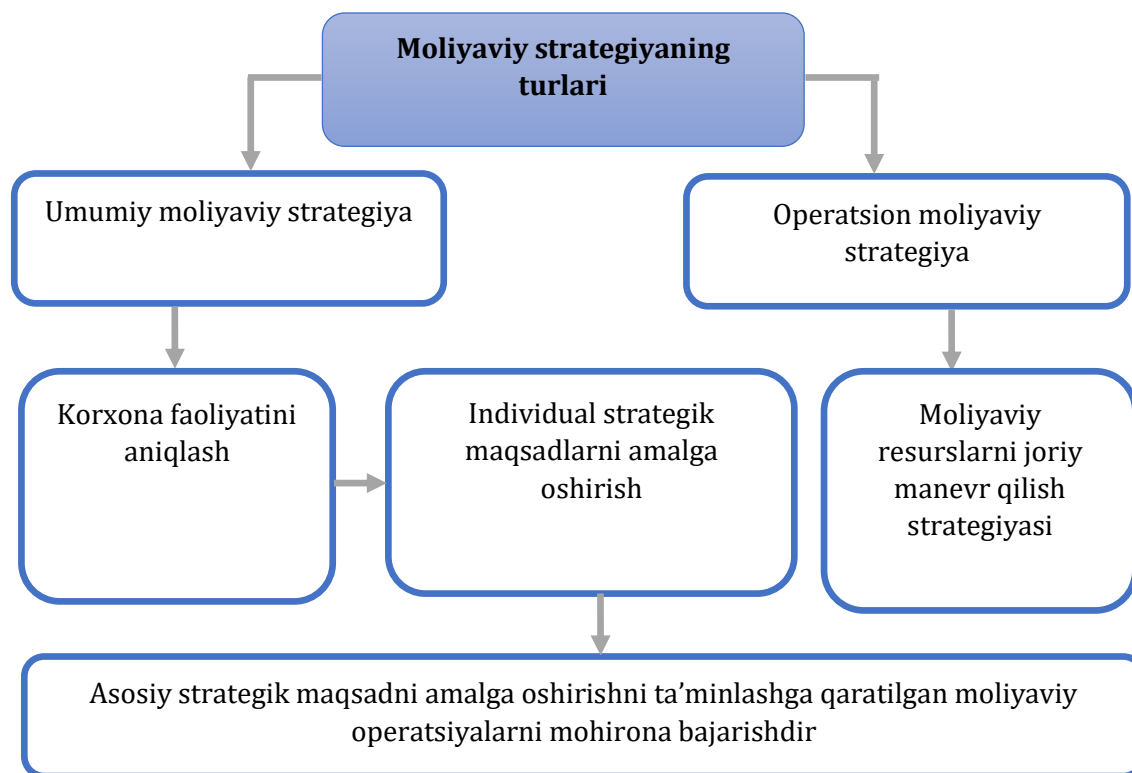
Ta'kidlash joizki, so'nggi paytlarda korxonalarining barqaror rivojlanishini ta'minlash masalasiga jiddiy e'tibor qaratilmoqda, bu esa biznes mos kelishi kerak bo'lgan ko'rsatkichlar tizimiga, shu jumladan nafaqat iqtisodiy va moliyaviy tarkibiy qismlarga, balki ijtimoiy va ekologik ko'rsatkichlarga ham ma'lum ta'sir ko'rsatadi [9]. Natijada, bugungi kunda zamonaviy korxonaning maqsadli funktsiyasi nafaqat foydani ko'paytirishga bo'lgan tabiiy istakni, balki uning barqaror holatga erishishini ham aks ettirishi kerak. Zamonaviy sharoitda moliyaviy strategiyalarni muvaffaqiyatli amalga oshirishning muhim omili ularning investitsion tarkibiy qismidir. "Bilimlar" iqtisodiyotini shakllantirish sharoitida korxonaning investitsion siyosati nafaqat real va moliyaviy aktivlarga, balki intellektual va ijtimoiy kapitalga ham resurslarni investitsiyalashni ta'minlashi kerak.

Moliyaviy strategiyani ishlab chiqishda turli xil o'zgarishlar bo'lishi mumkin, chunki har bir Korxonalar o'zining moliyaviy va iqtisodiy faoliyati davomida uning moliyaviy strategiyasida aks ettirilgan bir qator ichki va tashqi omillarni boshdan kechiradi. Moliyaviy strategiyaning samaradorligi to'g'ridan-to'g'ri Korxonalar va uning biznesiga ta'sir qiluvchi turli omillarni to'g'ri ko'rib chiqishga bog'liq. Bizning fikrimizcha, iqtisodiy va boshqaruv faoliyatida yuzaga kelayotgan zamonaviy global tendentsiyalar moliyaviy strategiyalarni ishlab chiqish va amalga

oshirishga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Ushbu tendentsiyalardan biri, shubhasiz, raqamlashtirish - ob'ektiv, ammo qarama-qarshi jarayon bo'lib, uning oqibatlarini hali to'liq bashorat qilish yoki hisoblash mumkin emas.

Hozirda raqamli iqtisodiyot endi kelajakdagi rivojlanish stsenariysi sifatida qaralmaydi. Darhaqiqat, bu zamonaviy iqtisodiy tizimlarning ajralmas atributiga aylandi, bu muqarrar ravishda barcha faoliyat darajalarida moliyaviy boshqaruv texnologiyalari va vositalarining rivojlanishiga ta'sir qiladi. Bozor rivojlanish tendentsiyalari, raqobatbardoshlik va samaradorlikni oshirish zarurati tijorat Korxonalarini raqamlashtirish jarayonlarida ishtirok etishga, boshqaruv texnologiyalarini, shu jumladan moliya sektorini tegishli tarzda qayta qurishga majbur qiladi. Raqamlashtirish xo'jalik yurituvchi subyektlarning rejalashtirilgan, tizimli va malakali sinerjiyasining kalitiga aylandi, bu esa tranzaksiyalarni optimallashtirish, xarajatlarni kamaytirish, shaxsiylashtirilgan iste'mol, hamkorlikdagi faoliyat, faol chuqur tahlil va boshqalar orqali moliyaviy boshqaruvning yanada murakkab va takomillashtirilgan shakliga olib keldi. Shu bilan birga, moliyaviy boshqaruvning raqamli transformatsiyasi ham ijobiy, ham salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Yuqorida ta'kidlanganidek, korxonaning sanoati uning moliyaviy strategiyasini ishlab chiqish va amalga oshirishga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Masalan, dinamik bozor sharoitida elektron tijorat Korxonalari turli innovatsion texnologiyalar, jumladan, sun'iy intellekt, biznes jarayonlarini avtomatlashtirish, katta ma'lumotlar tahlili va mobil ilovalardan faol foydalanmoqda, bu esa mijozlarga xizmat ko'rsatishni yaxshilash, ko'plab biznes jarayonlarini optimallashtirish va umumiy operatsion samaradorlikni oshirishga yordam beradi. Tahlil, shuningdek, elektron tijorat sanoatining kontseptual biznes modeli va real iqtisodiyotdagi tijorat Korxonalarining an'anaviy operatsion modellari o'rtasidagi sezilarli farqni aniqlaydi.

1-rasm. Moliyaviy strategiyaning turlari

Manba: tadqiqotlar natijasida muallif tomonidan ishlab chiqildi.

Shunday qilib, moliyaviy strategiyalarni ishlab chiqish va amalga oshirishning o'ziga xos jihatlari va ularning asosiy yo'nalishlari bo'yicha keyingi tadqiqotlar, ularning tarmoq

xususiyatlarini, shuningdek, ichki va tashqi omillar kombinatsiyasining ta'sirini hisobga olgan holda Korxonalarda moliyaviy boshqaruv tizimlarini eng samarali, muvozanatli va har tomonlama rivojlantirishning mumkin bo'lgan yo'llarini aniqlashga yordam beradi, bu esa iqtisodiy sub'ektlarning barqaror va barqaror ishlashini ta'minlash uchun ishonchli asos bo'lib xizmat qiladi.

Xulosa va takliflar.

O'tkazilgan tadqiqot, belgilangan maqsadga muvofiq, moliyaviy strategiyalarni shakllantirish va amalga oshirishga ta'sir qiluvchi asosiy omillar, hozirgi tendentsiyalar xo'jalik yurituvchi sub'ektlar faoliyatida ularning samaradorligini oshirishning istiqbolli yo'nalishlari haqida umumiy ma'lumotni taqdim etishga imkon berdi.

Moliyaviy strategiyani aniqlashning mavjud yondashuvlarini tahlil qilish shuni ko'rsatdiki, zamonaviy iqtisodiy adabiyotlarda "tashkiliy moliyaviy strategiya"ni aniqlashga yagona yondashuv mavjud emas. Mavjud istiqbollarni tizimlashtirish orqali biz o'rganilayotgan toifaning asosiy atributlarini aniqladik: murakkablik, izchillik, tartiblilik va uzoq muddatli xususiyat. Ishlab chiqilayotgan moliyaviy strategiya Korxonaning moliyaviy siyosati doirasidagi uzoq muddatli yo'nalishini ifodalaydi, uni amalga oshirish moliyaviy resurslarning hajmi va tuzilishini aniqlashni va Korxonani moliyalashtirish manbalarini samaradorlik mezonlari asosida optimallashtirishni o'z ichiga oladi.

Ularning kelib chiqishiga ko'ra, xo'jalik yurituvchi sub'ektning raqobatdosh mavqeiga, shuningdek uning moliyaviy strategiyasini ishlab chiqish va amalga oshirishga ta'sir qiluvchi omillarni ichki va tashqi omillarga bo'lish mumkin. Korxonada o'zining bozordagi mavqegini mustahkamlash, raqobatbardoshlikni oshirish va operatsion barqarorlikni, shu jumladan barcha mavjud resurslarni samarali boshqarish orqali ta'minlash qobiliyatini ta'minlash uchun biznes jarayonlarini boshqarish tizimini diqqat bilan kuzatib borishi kerak. Biroq, u tashqi omillarga ta'sir qila olmaydi, shuning uchun menejmentning asosiy vazifasi rivojlanishning yangi imkoniyatlari va tashqi muhitning salbiy ta'sirini bartaraf etish, noaniqlik va xavflarni kamaytirish yo'llarini aniqlashdir.

Umuman olganda, korxonalarining xavfsizligi, barqarorligi va raqobatbardoshligini ta'minlash va ularning raqobat strategiyasi vektorini tanlash muammosi ayniqsa dolzarb bo'lib qolmoqda, shu jumladan tashqi muhitning murakkabligi, uning o'zgaruvchanligi, o'sib borayotgan turbulentslik va pirovard natijada noaniqlik sharoitida doimiy ishlashi bilan bog'liq holda, ishlab chiqarish va boshqaruv qarorlarini oldindan belgilab beradigan xavflarni oshiradi. jamiyat rivojlanishining global tendentsiyalarini, jumladan, moliyalashtirish va raqamlashtirishni hisobga olgan holda strategik xususiyatga ega bo'lganlar.

Xulosa qilib aytganda, iqtisodiyot va biznesni to'g'ri tartibga solishda davlat ishtirokining muhimligini yana bir bor ta'kidlash kerak, bu bir tomondan, o'ta noqulay tashqi sharoitlarga qaramay, uning rivojlanishini yanada barqaror, barqaror va bashorat qilish mumkin bo'lsa, ikkinchi tomondan, mavjud vositalardan foydalanish bilan bog'liq rag'batlantiruvchi va fiskal komponentni samarali amalga oshiradi, shuningdek, milliy manfaatlarni qo'llab-quvvatlash va himoya qilish. ortib borayotgan geosiyosiy keskinliklar, global moliyaviy turbulentslik va iqtisodiy tizimning muqarrar o'zgarishi sharoitida iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlash.

Adabiyotlar/ Литература/References:

X. Axmedov, (2016). Korxonalarda moliyaviy strategiyani ishlab chiqishning nazariy jihatlarini "Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar" ilmiy elektron jurnali. № 2, mart-aprel,

Воронина В.М., Азнабаева Р.Н.(2023). Определение сущности финансовой стратегии в системе стратегического управления предприятием // Вестник науки №5 (62) том 3. С. 25 - 35.. ISSN 2712-8849

Гришков С.И. (2023). Финансовая стратегия российских E-commerce корпораций: определение и ключевые компоненты // Вестник евразийской науки. Т. 15. № 54. URL: <https://esj.today/PDF/07FAVN423.pdf> (дата обращения).

Дронова Т.А., Кулинкин В.А., Маковецкий М.Ю. (2019). Факторы формирования финансовой стратегии организации // Сборник трудов Всероссийской научно-практической конференции «Современные научные исследования: актуальные проблемы и тенденции». «Речной Форум 2019», Омск, 19–20 декабря

Иршенко В.С., Федотова Е.Б. (2022). Совершенствование системы финансового управления коммерческих организаций в условиях цифровизации // Экономика и бизнес: теория и практика. № 5-2. С. 28–33.

Маковецкий М.Ю., Рудаков Д.В. Особенности становления российского менеджмента // Вестник Московского университета им. С.Ю. Витте. Серия 1: Экономика и управление. 2021. № 1 (36). С. 79–86

Маковецкий М.Ю., Ситова С.В. (2022). Развитие подходов к интерпретации концепции устойчивого развития // Вестник Московского университета им. С.Ю. Витте. Серия 1: Экономика и управление. № 2 (41). С. 81–88.

Меркулова Н.С., Яковенко М.С. (2018). Понятие и сущность финансовой стратегии корпорации // Экономические и правовые аспекты инновационного развития: сборник научных статей / Ответственный редактор Г. Ю. Гуляев. Пенза: Издательский дом «Глобус», С. 12–15.

Мочалова Л.А. (2018). Концепция финансового планирования в корпорациях [Текст] // Финансовый менеджмент.- № 3. С. 12

Назаренко О.В. (2020). Особенности формирования эффективной финансовой политики организации как формы реализации финансовой стратегии // Вестник Московского университета им. С.Ю. Витте. Серия 1: Экономика и управление. № 1 (32). С. 37–45.

Пидяшова О.П., Жамалова А.А. (2022). Теоретические аспекты формирования финансовой стратегии предприятия // Сфера услуг: инновации и качество. . № 63. С. 99–108.

Прутцкова С.В., Егорова А.Н. (2020). Классификация факторов, влияющих на формирование финансовой стратегии предприятия // Актуальные проблемы современности: наука и общество. . № 4 (29). С. 34–36.

Рибокене Е.В., Самсонова И.О. Разработка механизма устойчивого развития предприятия // Транспортное дело России. № 5. С. 148–151.

Семенова Н.Н. (2020). Формирование и реализация инвестиционной политики корпорации // Вестник Поволжского государственного технологического университета. Серия: Экономика и управление. № 1 (45). С. 72–83.